

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

V roce 2017 bylo na polykulturní lokalitě „Spálený“ v Dambořicích prozkoumáno celkem 19 pozemků, na kterých proběhly přípravné stavební práce nutné k výstavbě budoucích rodinných domů. Archeologicky pozitivní situace se pak objevily na osmi parcelách (viz oddíly Eneolit a Doba bronzová).

K poměrně překvapivému zjištění došlo na sklonku roku 2017 na parcele p. č. 544/172. Zde byla kompletně prozkoumána rozsáhlá zemnice, předběžně datovaná do období pozdního latěnu. Výplň objektu kromě obvyklého souboru keramiky obsahovala také drobné zlomky železných předmětů a zlatý statér. Tímto objevem tedy bylo pravěké osídlení zdejšího návrší chronologicky rozšířeno až do závěrečného období mladší doby železné.

Marek Lečbych

Resumé

Dambořice (Hodonín District), “Spálený”. A part of a late La Tène culture settlement was discovered during a rescue excavation in 2017. One sunken hut was excavated.

DOLOPLAZY (OKR. PROSTĚJOV)

„U hřiště“, parcela č. 74/22. Časná doba laténská (LT A), pozdní doba laténská (LT D). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1:10000, list 24-42-03; polygon vymezený body 180:233, 183:236, 182:238, 179:234 mm od Z:J s. č.

Ve dnech 10. dubna až 11. května 2017 byl proveden záchranný archeologický výzkum při stavbě „Rozšíření sportovního areálu – SO 01, víceúčelové hřiště, k. ú. Doloplazy, okr. Prostějov“. Na dotčené ploše o výměře 860 m², situované při jižním okraji stávajícího fotbalového hřiště, bylo odkryto a zdokumentováno celkem 12 objektů, které významně rozšiřují naše dosavadní poznatky nejen o pravěkém a protohistorickém osídlení místa samotného (cf. Janásek 1954), ale dotýkají se i problematiky výrazně přesahující geografický region Prostějovska. Hned pět z odkrytých sídlištních jam poskytlo materiál náležející časné době laténské (LT A), v případě objektu K 502 dokonce včetně rekonstruovatelných keramických tvarů. Chronologicky mladšími jsou pak dvě nebývale rozměrné polozemnice přibližně obdélného tvaru se zaoblenými rohy a vnitřní kůlovou konstrukcí (objekty K 503 – obr. 2, a K 511), které zcela bezpečně náležejí Keltům oppidálního období. Právě početnou kolekci nálezů z výplně zemnice K 503 můžeme zcela po právu považovat

za kvalitativně vysoce nadstandardní. Vedle širokého spektra běžné užitkové keramiky najdeme i keramiku technickou, a to nejen hliněná závaží, ale i dyzny, fragmenty dyznových cihel či možné zlomky hliněných forem a dokonce nistěje železářských (?) výhňi, které odrážejí možné využití objektu jako kovárny a/nebo slévárny (k problematice zpracování železa a neželezných kovů v době laténské cf. Čižmář 1993, 413–414; Venclová a kol. ed. 2008, 64–75, dyznové cihly – obr. 36: 9–10). Pozornost zaujme i soubor kostěných a parohových nástrojů nebo předmětů ze železa. Chronologicky významným je zlomek hladkého náramku průřezu písmena D z hnědého skla (cf. obdobné exempláře skupiny 3a z oppida Staré Hradisko u Okluk, Venclová 2016) a především v moravských nálezech nepočtená bronzová spona typu Beltz, var. J, kterou klademe do LT D 1b, tj. mezi léta 120 až 80 před Kristem (např. Rieckhoff 2008, Abb. 3). V tomto kontextu jako jisté archaikum pak působí drobná stříbrná mince se stylizovaným vyobrazením jezdce na koni, obol typu Roseldorf-Němčice, var. Bi (cf. Kolníková 20012 182, Abb. 54: 812–819, 55: 820–834), která je časově poněkud starší a zjevně odráží polohu místa nálezů v blízkosti/v zázemí významného výrobního a obchodního centra, rozloženého asi 1,6 km směrem severovýchodním od místa výzkumu, v polohách „Kratiny“ a „Zadní dlátka“ na rozhraní katastrů Němčice nad Hanou a Víceměřice, okr. Prostějov (blíže např. Čižmář, Kolníková 2006), kde byl právě tento typ mincí též produkován. Tato důležitá lokalita keltské střední Evropy vznikla patrně již v době plochých keltských pohřebišť stupně LT B 2 a přetrvávala do stupně LT C 2, kdy však její nadregionální úlohu pozvolna přebírá známé oppidum na Starém Hradisku (např. Čižmář 2002), které najdeme asi 30 km směrem k severozápadu, tedy při západním okraji vlastní Hané. Význam objevu vůbec první pravděpodobné keltské kovárny/slévárny na Moravě, situované právě v blízkosti němčické aglomerace, tak ještě více podtrhuje její bezpečné datování až do oppidálního období.

Pavel Fojtík

Literatura

- Čižmář, M. 1993:** Keltská okupace Moravy (doba laténská). In: V. Podborský a kol.: *Pravěké dějiny Moravy*. Vlastivěda moravská. Země a lid. NŘ, svazek 3. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně.
- Čižmář, M. 2002:** *Keltské oppidum Staré Hradisko*. Archeologické památky střední Moravy 4. Olomouc: Archeologické centrum.
- Čižmář, M., Kolníková, E. 2006:** Němčice – obchodní a industriální centrum doby laténské na Moravě. *Archeologické rozhledy* LVIII, 261–283.

Janásek, J. 1954: Některé archeologické nálezy z Doloplaz u Nezamyslic. *Sborník SLUKO, oddíl B II*, 25–30.

Kolníková, E. 2012: *Němčice: ein Macht-, Industrie- und Handelszentrum der Latènezeit in Mähren und Siedlungen am ihren Rande: kommentierter Fundkatalog Münzen*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 43. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Rieckhoff, S. 2008: *Geschichte der Chronologie der Späten Eisenzeit in Mitteleuropa und das Paradigma der Kontinuität* [online]. Leipziger online-Beiträge zur Ur und Frühgeschichtlichen Archäologie 30 [cit. 2018-05-25]. Dostupné z: https://www.gko.uni-leipzig.de/fileadmin/user_upload/historisches_seminar/02urundfruehgeschichte/Online_Beitraege/OnlBei30.pdf

Venclová, N. 2016: *Němčice and Staré Hradisko. Iron Age glass and glass-working in Central Europe*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

Venclová, N. 2008: *Archeologie pravěkých Čech 7. Doba laténská*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.

Resumé

Doloplazy (Bez. Prostějov), „U hřiště“, Parz. Nr. 74/22. Latènezeit (LT A und LT D). Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 2. Doloplazy, okr. Prostějov, „U hřiště“. Půdorys laténského objektu č. 503.

Abb. 2. Doloplazy, Bez. Prostějov, „U hřiště“. Grundriß des latènezeitlichen Objekts Nr. 503.

HNĚVOTÍN (OKR. OLOMOUC)

„Dolní slavonínská“. Doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1123671: 551779; 1123742: 551817; 1123756: 551772.

V březnu 2017 bylo pracovníky Archeologického centra Olomouc prozkoumáno 12 archeologických objektů pod stavbou retenční nádrže pro firmu Wanzl na východním okraji obce (Kalábek 2017). Lokalita se nachází v průmyslové zóně, na mírném svahu mezi silnicí Olomouc–Hněvotín a Hněvotínským potokem s nadmořskou výškou 246–249 m. Sídlištní objekty datujeme do laténu a mladší doby římské. Mezi laténskými objekty se objevují mělké jamky, chaty a mělká soujámí. Chaty mají obdélný půdorys s orientací delší osy ve směru východ–západ a rozměry 5 × 3 m (obj. 8), 5,2 × 4,9 m (obj. 9), 4,8 × min. 3 m (obj. 11). Ve dně chat byly zaznamenány v hlavní ose sloupové jamky.

Marek Kalábek

Literatura

Kalábek, M. 2017: Funerální a sídlištní památky z laténu a doby římské z Hněvotína. In: *Ročenka 2016*. Archeologické centrum Olomouc (v tisku).

Resumé

Hněvotín (Bez. Olomouc), „Dolní slavonínská“. Latènezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

HNOJICE (OKR. OLOMOUC)

„Mošfanky“. Doba laténská. Sídliště (?). Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

V roce 2017 získalo Vlastivědné muzeum v Olomouci kolekci archeologických nálezů ze známé polokulturní lokality v trati „Mošfanky“ na katastru Hnojic (např. Trňáčková 1968, 24; Tymonová 1989, 19, tab. I: 3; IV; Prečanová, Vrána 1999, 209; Daňhel 2015, 179–180). Mezi pravěkými až raně novověkými střepy se vyskytují také tři ovalené okraje, typické pro laténské situlovité nádoby (obr. 3: 2–3), a jedna výduť zdobená svislým rýhováním (obr. 3: 1). Všechny střepy jsou vyrobeny z keramického těsta obsahujícího tuhu. Bližší časové zařazení by mohlo odpovídat stupňům LT B – LT C. Tyto nové nálezy indikují využití této lokality i v mladší době železné.

Lukáš Hlubek